

Oversendelse av klage på vedtak om avslag på søknad om ny 10-års tillatelse til havbeite hummer – Aegir Havbruk AS

Agder fylkeskommunes Hovedutvalg for næring, kultur og miljø avsto 28.08.2025 søknad fra Aegir Havbruk AS om tillatelse til ny 10-års tillatelse til havbeite hummer ved lokalitet 23676 Ydstesteinen, i Farsund kommune. Aegir Havbruk AS påklaget vedtaket 17.10.2025, etter å ha fått utsatt klagefrist.

[Forslag til konklusjon:]

Hovedutvalget har vurdert klagen i møte 27.11.2025. Agder fylkeskommune tar ikke klagen til følge. Saken overendes til Fiskeridirektoratet for endelig klagebehandling.

Klagerett

Klager har klagerett, jf. forvaltningsloven § 28.

Klager fikk utvidet frist til å klage til 17.10.2025, i brev fra Agder fylkeskommune 26.09.2025. Klagefristen er overholdt, jf. forvaltningsloven § 29.

Innholdet i klagen

Klager mener det er svakheter ved vedtaket i Farsund kommune og uttalelsen fra Fiskeridirektoratet, som er lagt til grunn for Agder fylkeskommune sitt vedtak. Klager skriver at det kan være konkurranse mellom bestandsforvaltningstiltak i form av forslag om fredningsområde for hummer og Aegir Havbruk AS sin aktivitet, og stiller spørsmål om begrunnelsen for avslaget i realiteten var behovet for å frigjøre området til fredning.

Klager er av den oppfatning at det er anvendt feil tolkning av havbeiteforskriften når det gjelder prosedyre for søknadsbehandling ved søknad om ny 10-års tillatelse for havbeite. Klager fremhever at Aegir Havbruk AS har hatt det som selskapet omtaler som en berettiget forventning om tillatelse til ny 10-års periode for havbeite. Klager mener at søknaden skulle vært behandlet som en forlengelse av tillatelse, ikke som en ny søknad. Klager mener det er innført en ny og strengere prosedyre ved behandling av søknaden og at dette fremstår som usaklig forskjellsbehandling.

Søker mener at manglende varsling av endringen i prosedyren i søknadsbehandling kan føre til at vedtaket er ugyldig.

Klager skriver at de mener at de oppfyller kravene i havbeiteforskriften og at det verken foreligger faglige, forvaltningsmessige eller samfunnsmessige grunner til at de ikke skal få havbeitekonsesjon.

Vurderinger

Agder fylkeskommune bemerker innledningsvis at begrunnelsen for vedtaket fremgår av særutskriften fra behandlingen i Hovedutvalg for næring, kultur og miljø og at klager har fått dette.

Rettslig grunnlag

Havbeite er regulert gjennom forskrift 28. august 2023 nr. 1110 om tildeling og drift ved havbeiteverksemd også kalt havbeiteforskriften. Havbeiteforskriften slår fast at det er fylkeskommunen som kan behandle og innvilge søknader om løyve til havbeite (kamskjell og hummer) som er kommet inn til fylkeskommunen før 31. desember 2028, jf. § 5 andre ledd jf. § 4.

Forskriften regulerer både hva som skal til for å få en tillatelse til havbeite, og krav for å regulere driften av havbeite.

Kravene til søknad om tillatelse til havbeite er regulert i § 6 i forskriften. Her står det blant annet at søknaden må inneholde kvittering for betalt saksbehandlingsgebyr, jf. § 6 tredje ledd bokstav a.

Forskriften § 7 inneholder vilkår som må være oppfylt for at tillatelse skal gis. Dette innebærer blant annet krav til miljømessig forsvarlighet, vekting av arealinteresser, arealplaner og krav om uttalelse fra Havforskningsinstituttet vedr. økologisk forsvarlighet.

Ved tildeling skal det også legges vekt på samfunnsmessig nytte- og skadevirkninger, uttalelse fra andre myndigheter, økonomisk garanti, tillatelse til føring, jf. havbeiteforskriften §§ 8 - 10.

Havbeiteforskriften § 11 regulerer avgrensning i tid for tillatelsen. Tillatelse skal gis for en fastsatt en periode på 10 år, men det åpnes for kortere tid dersom det foreligger særskilte grunner.

Fylkeskommunes vurdering

Til påstanden om at fylkeskommunen har tolket forskriften feil når det gjelder prosedyre for tildeling

Agder fylkeskommune oppfatter havbeiteforskriften § 11 slik at en tillatelse til havbeite er en midlertidig tillatelse som kan innvilges med en maksimal varighet på 10 år. Forskriften åpner for et kortere tidsrom dersom det foreligger særskilte grunner, men ikke for lengre tidsrom enn 10 år. Vi kan heller ikke se at forskriften åpner for en forenklet prosedyre for behandling av søknad om ny tillatelse etter at en 10 års-perioden er ute.

Slik vi forstår forskriften, må det sendes en ny søknad og denne må behandles og vurderes på nytt, dersom et foretak ønsker tillatelse for en ny 10-års periode. Agder fylkeskommune viser også til at Fiskeridirektoratet har informert klager om sin forståelse av forskriften i e-post 22.11.2024. Her skriver Fiskeridirektoratet at «[...] det gjelder de samme kravene til forlengelse av søknad som til ny søknad.». Fiskeridirektoratet skriver viser at det at forskriften ikke «[...] skiller mellom søknad om fornyelse (forlengelse) og ny søknad taler etter vårt syn nettopp for at det ikke er ment å være noen forskjell i søknadskravene.».

I den samme e-posten viser Fiskeridirektoratet til at:

«Vi registrerer at dere legger ved noen vedtak om forlengelse fra Rogaland fylkeskommune hvor det fremstår som at det er gitt forlengelse av havbeitetillatelse uten at søknaden har vært på offentlig høring eller til sektorbehandling. Dette er etter vårt syn en praksis som er i strid med kravene i havbeiteforskriften. Dersom Rogaland fylkeskommune tidligere har gitt forlengelse uten å følge kravene i havbeiteforskriften kapittel 2 kan ikke dette brukes som argument for å fortsette en praksis som er i strid med regelverket.».

Fiskeridirektoratet skriver også i brev til klager 07.04.2025 at:

«Aegir Havbruk AS hevder at Fiskeridirektoratets veiledning til fylkeskommunen i denne saken skaper forskjellsbehandling og ser bort fra tidligere saker som har skapt presedens. Som vi tidligere har svart i e-post til Aegir Havbruk AS mener vi at det er helt klart at søknadsbehandlingen skal tilfredsstille kravene som stilles i havbeiteforskriftens kapittel 2. At Rogaland fylkeskommune tidligere har hatt en praksis som har fraveket kravene i regelverket kan ikke være begrunnelse for å fortsette en praksis som ikke er i tråd med regelverket.»

I havbeiteforskriften § 11 siste punktum står det at «Søknad om forlenging av løyve må sendast seinast 6 månader før løyvet går ut.». I merknadene til forskriften, som er tilgjengelig på Fiskeridirektoratets nettsider, står det også at dette er tatt med «for å sikre at forvaltninga skal ha rimeleg tid til å handsame ein ny søknad om forlenging før det gamle løyvet fell bort.». Det står også i høringsnotatet fra havbeiteforskriften ble endret i 2013 at «Det kan for øvrig søkes om forlengelse, og det vil være naturlig å innvilge søknaden dersom driften har skjedd i samsvar med tillatelsen og det ikke er andre vesentlige forhold som taler mot en forlengelse.».¹

Etter vår oppfatning understøtter dette at det skal foretas en ny vurdering av søknad om tillatelse, og at søker ikke kan ha noen berettiget forventning om å få ny tillatelse.

Fiskeridirektorat har i sin e-post til klager 22.11.2024 også vist til at det at havbeiteforskriften § 11 siste punktum innebærer en oppfordring til søker «for å sikre forutsigbarheten i forhold til driften». Videre skriver Fiskeridirektoratet at:

¹ Fiskeri- og kystdepartementets høring 14.11.2012 - Forslag til endring av havbeiteforskriften

«Dette fremgår også av merknadene hvor det står at «Løyveinnehavar kan òg sende søknad før dette og såleis forvisse seg om at løyvet blir forlenga før nye havbeitedyr vert sett ut». Det er altså ikke noen automatikk i at man får forlenget søknaden.».

Agder fylkeskommune holder fast på at vi oppfatter at vi har tolket forskriften riktig og at det ikke er snakk om en ny praksis i behandling av søknader om ny ti-års periode for havbeite. Vi er også av den oppfatning at klager ikke hadde noen rett til å få tillatelse forlenget etter havbeiteforskriften, og at det skal foretas en selvstendig vurdering av søknaden. Fylkeskommunen er også av den oppfatning at det ikke vært forskjellsbehandling mellom ulike aktører all den tid at Flekkerøy Hummer SA sin søknad ble behandlet etter samme prosedyre og krav til gebyr og dokumentasjon.

Videre viser Agder fylkeskommune til at det i dette tilfellet ikke er innført noen endring i søknadsprosedyre, men at det er prosedyren i havbruksforskriften som er fulgt. Vi kan derfor ikke se at dette var noen som klager skulle vært varslet om.

Til påstandene om begrunnelsen for avslaget på søknaden

Når det gjelder klagers punkt om at det har vært en form for konkurrerende bestandsforvaltningstiltak mellom havbeite på den ene siden og eventuelt fredningsområde på den andre siden, så vil fylkeskommunedirektøren vise til det politiske vedtaket i Farsund kommune som frarår videre havbeite på lokaliteten og peker på fredning av området. Det er det vedtaket Agder fylkeskommune må legge til grunn som Farsund kommune sin uttalelse til søknaden fra Aegir Havbruk AS.

Agder fylkeskommune må også legge til grunn Fiskeridirektoratet sin uttalelse til søknaden, der Fiskeridirektoratet peker på at en fredning av området vil trolig styrke hummerbestanden mer enn fortsatt havbeite.

Etter havbeiteforskriften § 7 kan tillatelse bare gis dersom vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. Et av vilkårene er at det skal gjøres en vektning av søkers behov for areal til planlagt akvakulturvirksomhet og alternativ bruk av området eller verneinteresser, jf. havbeiteforskriften § 7.

I dette tilfellet la fylkeskommunen vekt på at Farsund kommune har vedtatt å igangsette en lokal prosess med sikte å opprette fredningsområdet for hummer i samme området som klager søkte om å få havbeitetillatelse. Videre har vi lagt vekt på Fiskeridirektoratets vurdering som kommer frem i brev til oss 07.07.2025. Fiskeridirektoratet har lagt vekt på at «etableringen av fredningsområde [...] i større grad vil bidra til en gjenoppbygning av bestanden, sammenlignet med en fornyet tillatelse til havbeite».

Basert på dette la Agder fylkeskommune større vekt på aktuelle verneinteresser enn søkers behov for planlagt akvakulturvirksomhet i området. Vi mener også at dette er i tråd med formålet med til forskriften som skal bidra til en bærekraftig utvikling, jf. havbeiteforskriften § 1.

Samlet vurdering/konklusjon

Fylkeskommunedirektøren opprettholder avslag på søknad om ny 10-års tillatelse til havbeite hummer til selskapet Aegir Havbruk AS ved lokalitet Ydstesteinen i Farsund kommune.

Saken sendes videre til Fiskeridirektoratet v. Klagesaksenheten for endelig avgjørelse.